

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiae R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacrae
Theologiae Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 6. De vno per accidens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

materiam intelligenda sunt, negatio enim propriè, nec vnitur, nec diuiditur, sed tantum improprie, eo modo quo dicitur esse.

- 45 Obicit quintò. Vnitas est passio entis: ergo distinguitur ab ente: omnis enim passio ab essentia cuius est passio necessario distinguitur, non per aliquid positum realiter enti superadditum, neque per intellectum ab ente formaliter ex parte obiecti præsum, neque per formalitatem aliquam ab intellectu constitutam: ergo tantum superest negatio aliqua, per quam possit vnitas formaliter distingui ab ente tanquam passio ab essentia. Respond. vnitatem non distingui ab ente aliquo ex prædictis modis annumeratis, neque ratione aliâ præcendente ex parte obiecti, sed tantum per rationem præcisam ex parte actus; eadem enim formalitas obiectiua hac ratione apprehensa essentia dicitur, & illa ratione apprehensa, passio, seu essentia attributum appellatur, non enim ex alio capite dicimus vnitatem esse passionem entis, nisi quia ipsissimam rationem obiectiui prædicipimus sub conceptu formali entis, & posterius sub conceptu formali vnus.

§. VI.

De vno per accidens.

- 46 Nonnulli apud Hurtad. sect. 3. §. 61. vnum per se definiunt, quod constat vno, aut pluribus conceptibus eiusdem prædicamenti, vnum autem per accidens, quod constat conceptibus diuersorum prædicamentorum. Contra has definitiones argumentatur Hurtad. exercitus hominum constat conceptibus eiusdem prædicamenti, & est vnum per accidens: ergo non est vnum per se quicquid constat conceptibus eiusdem prædicamenti, neque omne ens per accidens constat conceptibus diuersorum prædicamentorum. Non vrget obiectio, quia exercitus non tantum constat hominibus, sed hominibus hoc ordine, seu hac oppositione locali dispositis cum certa, & proportionata distantia, quæ includit illorum præsentias spectantes ad prædicamentum vbi, dicit etiam exercitus plures homines inter se coexistentes, qui vt coexistentes, dicunt simultaneas ipsorum durationes pertinentes ad prædicamentum quando, includit insuper plura alia entia artificialia, tubas, vexilla, bombardas, bellica tormenta, & huiusmodi alia quàm plurima, quæ ad strepitum militare necessaria sunt, & ad exercitus constitutionem conducunt. Arguit secundò. Actio, & passio sunt conceptus pertinentes ad diuersa prædicamenta, & tamen non faciunt vnum per accidens, ergo non quicquid includit conceptus pertinentes ad diuersa prædicamenta est vnum per accidens. Resp. actionem, & passionem posse sumi physice, aut metaphysice: si sumatur physice, tantum includit simplicem entitatem secundum quam est vnum simplex accidens habens simplicem vnitatem. Si verò metaphysice sumatur dicit conceptus formales distinctos actionis, & passionis, ex quibus si vnum velis efficere erit vnum per accidens.
- 47 Diuidit Hurtad. vnum per se, in vnum per se absolutum, & vnum per se in aliquo genere. Vnum per se absolute definit: res indiuisa in se constans vno conceptu, vel pluribus constituentibus primum quidditatum conceptum rei, vel illum substantialiter integrantibus. Vnum substantiale tantum, vnum per se absolute vocat Hurt. quod sic definit iuxta principia ab ipso tradita de conceptu quidditatio substantiæ, de quo Contr. 6. Punct. 1. n. 10. Vnum in aliquo genere, seu secundum quid definit Hurtad. res indiuisa in se, & in suo genere completa. Quam definitionem probat conuenire quantitati, qualitati, & reliquis accidentibus, quæ in se sunt indiuisa seu vnita, & completa secundum propriam rationem, quantitas enim, etsi ex se entitas sit absolute incompleta, in ratione quantitatis completa est, habet enim quantitas hominis quicquid requiritur ad essentiam, & integritatem quantitatis.
- 48 Vnum per accidens definit Hurt. ens indiuisum in se offectum aliquo conceptu non pertinente ad primum conceptum. Quæ definitio iuxta principia tradita ab Hurtad. de conceptu substantiæ, & accidentis comprehendit omnia concreta accidentalia, quæ per formam accidentalem constituuntur, quæ dicuntur vna per accidens, hoc est, per aliquod accidens, constituta. Explicat etiâ hanc definitionem de accidentibus secundum se sumptis, quia eam ipsa sunt constituti-

ua vnus per accidens non possunt vnitate per se habere, quali Angelus, qui habet vnitatem per se, simul cum accidens non constitueret cum accidente quod illi inhæret, etiâ ex substantiali subiecto constituitur. Affert insuper accidens esse vnum per accidens, quia integraliter vnitas accidentalis per quam fit vnum. Facilius diceret Hurtad. quod est accidens, & ita si quidquam illius ratio valeret probaret vniuersaliter non solum de accidenti integraliter vnito, sed de quocumque, siue diuisibili, & vnito, siue indiuisibili, & nullam habente vnionem. Ceterum sicut non est idem esse ens accidentale, seu esse ens accidens per se ipsum, & consequenter per accidens, hoc est, per conceptum quidditatio, quod est accidens, & esse ens per accidens absolute, quia quæritas, & quodlibet accidens in priori sensu sunt entia per accidens, & tamen entia per se dici debent, quia sunt species propriæ entis, quibus ratio generica entis in qua vnio cum substantia conuenit, per se debent conuenire, sic non est idem esse vnum per vnitatem, quæ est accidens, & esse vnum per accidens.

Censet conceptum vnus per se cõmunem esse substantiæ, & accidenti, cõposito substantiali, & accidentali, quia sicut vnio cõuenit accidens, & substantia in ratione entis, sic in ratione vnus debent cõuenire, & tã accidenti, quàm substantiæ vnitas per se propria, & stricta competere debet, sicut eiudem conuenit ratio entis per se propria & stricta.

Vnum per se definirem absolute eadem definitione, quæ vnũ vniuersum definitur, quia vnum per accidens non est propriè vnũ, & ita non illi definitio vnus in cõmuni propriè, sed improprie, & valde analogice potest competere. Est ergo vnum per se, idem quod absolute vnum, videlicet indiuisum in se, & diuisum a quolibet alio. Sic homo per se, & homo absolute eadem definitione definiuntur, neque instituius quandam definitionem ad definiendum hominem vt sic, & aliam ad definiendum hominem per se vt distinctum ab homine picto, qui dicitur homo per accidens, sed eadem definitione, qua definimus hominem absolute, definitur homo per se, vt distinctus ab homine picto, quia ly per se nihil addit supra hunc conceptum homo absolute prolatus, quia quicquid non est per se homo, non est homo, sed homo cum addito dicitur, videlicet homo pictus.

Definitio vnus supra tradita conuenit substantiæ, & accidenti, concreto substantiali, & accidentali, hoc enim vnum per se existit esse dicendum, & sic accidentale, & album constitutum per formam accidentalem vnitas physice subiecto vnum per se voco, quia constitutum est per vnionem propriissimam, quæ essentialiter est vnio, & intrinsece includit omnia prædicata essentialia constitutiva vnionis propriissimæ. Hoc vnum per se diuidi in vnum per se substantiale, & in vnum per se accidentale. Vnum per se substantiale est illud quod secundum omnia quæ in se continet substantia est, quæ definitio conuenit cõposito substantiali, & entitati substantiali indiuisibili, siue sit materia, siue forma, siue totum substantiale simplex, quæ omnia non comprehenderentur si cum aliis vnum substantiale definirem, vnum cuius forma est substantia. Vnum accidentale definiendum est, vnum cuius aliquid in illo contentum accidens est. Comprehendit hæc definitio accidens vnum secundum se sumptum, in quo nihil reperitur, quod accidens non sit, & concretum accidentale, cuius forma accidens est. Sic vnum substantiale & accidentale definitio, quia suppono iam traditas definitiones, quibus conceptus vnus, & conceptus substantiæ, & accidentis explicantur, quæ substitui possunt definitorem loco, si definitio vnus per se substantialis, & accidentalis exactè sit tradenda, exempli gratia, definitio ego vnum per se substantiale, vnum quod secundum omnia, &c. loco illius particulæ vnum, illius definitionem apponere poteris, indiuisum, &c. & loco illius substantia definitionem substantiæ poteris substituere, & sic in aliis definitionibus, quibus exactè vnum per se substantiale, & accidentale definiat.

Vnum per accidens est illud, quod physice est diuisum, & indiuisum, seu vnitas dicitur vnio quadam morali, seu aliqua ordinatione, quæ improprie vnitas dicitur. Si vnus dicitur exercitus, vna dicitur domus, vna dicitur multitudo, quorum partibus nulla physica cõpetit vnio, sed quædam ordinatorio, seu localis approximatorio, & successio secundum tantam insensionem, vel extensionem ratione cuius aliquo modo

modo partes dicuntur vnitæ, & vnus exercitus, vna domus, vel vnus vocum concentus resultat. Hoc vnum per accidens simpliciter non est vnum, sed vnum, & aliud, seu plura vna, quæ aliquo modo vnum dicuntur, sicuti homo pictus, qui simpliciter homo non est, sed colores tabulæ ad hærentes, nihilominus secundum quid colores isti sic dispositi dicuntur pictus homo. Hoc vnum per accidens eo modo, quo cum addito, & secundum, quid dicitur vnum formaliter, vt tale includit suam indiuisiōem, seu vniōem per quam tale vnum constituitur. Sic acervus lapidū cuius partium vniō consistit in approximatione locali vt tale vnum essentialiter includit hanc approximationem, qua deficiente non erit vnum, adhuc secundum quid, sed plura, neque dicitur acervus vnius, sed acervus qui ante erat vnus per approximationem pluriū lapidū dicitur in duos acervos diuisus, multitudo illa quæ præcessit in duplicem medietatem, quarum quælibet includat multitudinem lapidū per separationem sit diuisa, vel penitus in singulos lapides resoluetur acervus, si per separationem singulorum vltimò diuidatur destructa omni acervi vniōe, quæ tantum consistebat in approximatione locali lapidū physicè diuersorum, & non in physica aliqua vniōe, potius enim carentiam huius essentialiter dicitur vnum per accidens, seu hic vnus lapidū acervus, quia si omnes lapides physicè essent vnitī non vnus acervus pluriū lapidū, sed vnus lapis, seu vnum ingens saxum diceretur tota illa substantia, quæ modo acervus dicitur lapidū.

Ex hoc inferri poterit vni per accidens competere vnitatem eo modo, quo illi competit entitas, quia sicuti acervus lapidū physicè est hic lapis, & ille lapis cum hac, & illa præsentia, sic vnitās acervi lapidū est vnitās huius lapidis, & illius lapidis cum hac, & illa præsentia, & sicuti improprie & metaphoricè dicitur acervus lapidū totum, seu compositum ex lapidibus tanquam ex vniōe, sic idem acervus lapidū dicitur improprie compositum vnum vnitatē quadam compositā tanquam ex partibus ex vnitatibus lapidū, & tanquam ex vniōibus ex vnitatibus approximationum, seu præsentiarum ipsorum lapidū.

PUNCTUM III.

Quid sit verum transcendente.

- 1 **E**gi Controu. 6. de Anim. de veritate formali propositionis, nunc autem de veritate transcendentali disputandum est, & inquirendum quid sit verum, & quæ formalitas huius prædicati omne ens transcendit huiusque dicitur passio, seu attributum.
- 2 **P.** Soar. disp. 7. Met. sect. 7. n. 5. refert opinionem quandam pluriū Thomistarum asserentium verum esse prædicatum quoddam absolute ratione ratiocinata distinctum à ratione entis. Hæc sententia communiter ab omnibus iure reicitur, quia non est excogitabilis formalitas absoluta realis, & independens ab intellectu ab ente distincta, in qua possit hæc veritas consistere. Deinde quia prædicatum entis præcūm à quocumque alio, in quo veritatem constituunt Thomistæ, adhuc manet verum, & obiectum intellectus: ergo illa ratio formaliter distincta ab intellectu per rationem ratiocinatam necessaria non est, vt ens constituitur verum.
- 3 **Aureol.** apud Capreol. in 1. dist. 13. q. 3. quem refert Soar. ibid. n. 17. aliam rationem veri excogitavit, asserit enim verum non dicere ordinem ad intellectum, sed in se includere negationem aliū rei distinctæ ab illo ente, quod dicitur verum, quo sensu dicimus hoc est verum aurum, id est non est aurichalum, vel aliquid aliud quod non sit aurum, quælibet enim entitas dicitur vera in ratione entis quando propriam naturam talis entis, & non aliam extraneam includit. Hunc dicendi modum non improbabilem videri docet Soar. n. 18. licet illum non approbet, quia nouus, & contra communem sentiendi modum veritatem constituit independentem ab intellectu. Veram doctrinam continere præter Soar. citatum modò fatetur Hurad. disp. 7. met. sect. 1. & Arriag. disp. 1. met. sect. omnes enim veram naturam alicuius appellamus quando illam proprie continet, & non aliam, quo sensu dixit Aug. lib. 2. Soliloquiorum cap. 5. verum est, id quod est, & postea addit non autem quod videtur, aut quod tale est, quale videtur, quando etiam si res non videatur nec conformitatem habere cum aliqua cognitione nihilominus ve-

ra est: ergo ex D. August. verum dicitur independentem ab intellectu iuxta Aureoli doctrinam. Nihilominus omnes Scholastici aliam acceptionem veri cognoscunt, quæ à nobis inquirenda est, quia in auro non esse aurichalum, aut aliud à se distinctum, si tantum in ordine ad se, & non in ordine ad intellectum sumatur, pertinet ad rationem vnius, quia de vnius ratione est, esse indistinctum in se, & distinctum ab alio quod dicitur esse ipsum, & non aliud, vt Punct. præcedenti expendebam.

Dicendum est verum esse ens cognoscibile sicuti est, seu ens esse aptum terminare veram cognitionem. Hanc conclusionem docet Soar. ibid. n. 25. vbi docet veritatem transcendentalem significare entitatem rei connotando cognitionem, seu conceptus intellectus, cui talis entitas conformatur. Eandem tenet Valsq. disp. 77. c. 4. & 5. Hurt. supra n. 17. qui plures alios pro ea refert, præcipue D. Aug. lib. 2. soliloq. c. 5. verum esse quod ita se habet vt videtur cognitori, si velit, & possit cognoscere. Conclusionem probō: illa obiecta vera dicimus, quæ conformantur cum cognitione: ergo ens quatenus conformabile cum cognitione verum dici debet, sicut dicitur falsum, quod aliter ac est profertur, unde cum quis mentitur, respondemus, falsum dicis.

Dicendum est veritatem transcendentalem posse considerari in ordine ad cognitionem creatam, & incretam, vt benè docet Soar. n. 26. vbi refert nonnullos, qui veritatem obiectiuam constituebant tantum in ordine ad cognitionem incretam, quia sicut veritas formalis non tantum afficit cognitionem incretam, sed etiam creatam, ita similiter veritas transcendentalis, seu obiectiuā, non tantum sumitur in ordine ad cognitionem incretam, sed etiam in ordine ad cognitionem creatam. Ex his constat rationē veri, non quam ens ex se habet, sed quam desumit ab actu, formaliter vero addere supra ipsum ens extrinsecam quandam denominationem desumptam ex cognitione, qua obiectum attingi potest sicuti est, & cognitione formaliter verā cognosci, quia hoc obiectum posse cognosci sicuti est dicitur posse terminari ad illud cognitionem attingentem rem sicuti est, quod autem possit dari talis cognitio hoc modo respiciens obiectum, extrinsecum est obiecto, sicut enim cognitio extrinseca est obiecto, ita possibilitas eiusdem cognitionis cum illa identificata eidem obiecto extrinseca dicitur, neque hæc extrinseca denominatio est aliquid distinctum ab obiecto & cognitione saltem possibili, quæ potest cognosci, sicuti est, veritas enim obiectiuā obiecto extrinseca includit intrinsecè ens, quod cognosci potest, & extrinsecè cognitionem, quæ potest sicuti est cognosci, unde differunt veritas formalis, & obiectiuā, sicuti differunt paternitas, & filiatio, quæ identificatur cum eisdem entitatibus, diuerso tamen modo ex illis pullulare considerantur, paternitas dicitur intrinsecè in parte substantiam generantem, & extrinsecè genitam, filiatio verb dicitur intrinsecè in filio substantiam genitam, & extrinsecè substantiam generantem, sic veritas formalis dicitur in vero formaliter intrinsecè cognitionem, & extrinsecè obiectum, veritas autem obiectiuā, seu extrinseca dicitur in vero obiecto intrinsecè obiectum, & extrinsecè cognitionem, quæ potest cognosci sicuti est.

Difficultas esse potest, an obiectum hac ratione verum dici possit per ordinem ad apprehensionem, an verò necessariò connotet iudicium, quæ soluenda est ex dictis Controu. 6. de an. punct. 4. vbi probavi aliquo modo reperiri in simplici apprehensione veritatem formalem: eodem autem modo, quo veritas formalis in quacumque cognitione reperitur, eodem reperitur veritas obiectiuā, seu transcendentalis in obiecto per ordinem ad illam cognitionem. Vnde qui negant apprehensioni veritatem formalem, debent veritatem transcendentem negare obiecto per ordinem ad illam, & debent asserere veritatem transcendentalem necessariò includere mutationem obiecti veri ad iudicium.

Ex hac doctrina concluditur rationem obiectiuam intellectus, seu cognoscibilitatem, quæ respicit intellectus media cognitione, non dicere ex parte obiecti rationem veri hac veritate extrinsecā, sed tantum intrinsecā, de qua postea, quia id, quod terminat cognitionem distinguitur ab ipsa cognitione, neque eam includit, ratio autem vel includit cognitionem ipsam, quæ formaliter obiectum verum constituit, quatenus potens est terminari ad illud. Secundò quia verum formaliter includit cognitionem, ac proinde si intellectus media cognitione terminaretur ad rationem veri, terminaretur ad ipsam cognitionem, & necessariò esset reflexiuā